

AFRIKA JE OPRAVDU ROZMANITÁ ...

„Afrika je opravdu rozmanitá. Tuto rozmanitost můžeme sledovat mimo jiné v proměnlivosti sociální organizace afrických společenství. Některá z nich jsou rozlehlá království s miliony poddaných. Dobrým příkladem takových společností je Nigérie. Na druhé straně ale najdeme nevelké skupiny rodin putujících v horkém písku pouště Kalahari. Afričané již v dávných dobách žili ve městech, jako příklad mohou sloužit Jorubové v západní Africe. Jiní, například Zulové na jihu Afriky, po staletí žili v malých vesnicích.

Jedna společnost se od druhé výrazně liší politickým uspořádáním. U některých je centrální moc v rukou krále. V jiných došlo k téměř úplné decentralizaci a moc má v rukou vesnická rada nebo vesnický náčelník. Jiné mají systém kmenové organizace s autoritou kmenového náčelníka. A další společnosti jsou malé kočovné skupiny závislé na lovu a sběru; vládne v nich všeobecný konsenzus.

Příchod Evropanů a muslimů samozřejmě některé z těchto sociálních a politických útvarů změnil. V tradičních územích vytvářejících kulturní celky byly vytyčeny nové hranice. Objevily se nové politické systémy. V Nigérii použili Britové ke kontrole obyvatel princip nepřímé vlády a dali náčelníkům moc, jakou nikdy předtím neměli. Některé problémy, jimž dnes Afrika čelí, jsou příčinným důsledkem umělých hranic a politických změn vedených koloniální správou.

Příchod muslimů i Evropanů přinesl nové zvyky a náboženské myšlenky. Islám a křesťanství v různých podobách pronikly do většiny afrických společností. Jisté však je, že islám ani křesťanství nebyly úspěšné ve vymýcení tradičního náboženského myšlení a zvyků společností, jež ovlivňovaly. Ačkoliv islámské i křesťanské symboly můžeme najít v celé Africe, jsou často v náboženském životě lidí jen dodatečnými elementy. (...) Zvláště v posledním století se objevila náboženská hnutí, která vznikla proto, aby čelila oněm cizím náboženským tradicím. Tato nová náboženská hnutí, odlišná od křesťanství, islámu a konec konců i od původní víry, mají nejen nový náboženský obsah, ale skrývají v sobě i politický a nacionální náboj. (...) Některá z těchto nových náboženských hnutí měla příznačné symboly tradičního afrického náboženství, ale naplněné úplně novým obsahem. Jiná sice užívala křesťanské symboly, ale nově je interpretovala. Některá hnutí měla tisíce příznivců, jiná po krátkém období slávy zanikla brzy po smrti vůdců. Nová náboženská hnutí vyjadřovala také touhu po nezávislosti, rovnosti, svobodě a národním obrození. Vlády zaměřené na „ochranu národních tradic“ projevovaly o tato hnutí velký zájem, ale současně se obávaly nesnází plynoucích z touhy po společenských změnách.

Pro badatele, kteří chtějí jasně rozlišovat náboženské události od politických, představují tato hnutí zvláště obtížný problém. Není to ale vůbec překvapivé, vezmeme-li v úvahu, že celkový náhled na svět se i u společností s dlouhou tradicí neustále vyvíjí. Cokoliv se ve světě změní, odrazí se v myšlenkovém světě každé společnosti alespoň jedním či několika prvky. Nigérie i Jihoafrická republika byly pro rozvoj nových náboženství zvláště úrodné oblasti.

Mnoho badatelů se zmínilo o rychlém vzniku nových náboženských hnutí v Jihoafrické republice, státu se čtyřmi miliony bělochů, kteří úspěšně kontrolovali život pětadvaceti milionů Afričanů. Ačkoliv mnoho těchto náboženských hnutí používá křesťanskou symboliku, je tato symbolika často spojována se silným protibělošským cítěním. Někteří badatelé proto podceňují náboženské dimenze těchto hnutí a interpretují je jako politická hnutí v náboženském převleku. Situace je ale mnohem složitější. Zulové stejně jako Jorubové v Nigérii používají složitý a odlišný systém symbolů, který prochází vnitřními změnami, a je-li konfrontován s jiným, naprosto cizím systémem, je schopen přijmout a modifikovat jeho určité prvky do nové podoby.

